

(/)

(/) Trafik og transport - Videnskab - Teknik (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik>)Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>) Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) En forførende duft af brændstofForrige artikel (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/kristian-buhl-thomsen-havnebilleder>)

En forførende duft af brændstof

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 283

Del artikel: ([https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-](https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/en-forfoerende-duft-af-braendstof)[videnskab-teknik/en-forfoerende-duft-af-braendstof](https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/en-forfoerende-duft-af-braendstof)) (<https://twitter.com/home?status=.> Aktiviteten kan ses på [http://www.historie-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/en-forfoerende-duft-af-braendstof)[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/en-forfoerende-duft-af-braendstof](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/en-forfoerende-duft-af-braendstof))([http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/en-forfoerende-duft-af-braendstof&title=)[teknik/en-forfoerende-duft-af-braendstof&title=\)](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/en-forfoerende-duft-af-braendstof&title=)

Toni Mygdal-Meyer: "En forførende duft af brændstof".

Forlaget Radius 2016
429 s*Louise Karlskov Skyggebjerg, ph.d. i historie. Har bl.a. forsket i Ellehammers historie og kurateret udstillinger om opfinderen og om tidlig flyvning.*

En forførende duft af brændstof er ikke en historisk fremstilling i traditionel forstand. Den er baseret på et grundigt kildestudie, men bagefter er der lagt til og trukket fra, tilføjet aktører som norner og alfer, og ikke mindst er historien blevet krydret med forfatterens egne stærke præferencer, når det gælder historiens helte og skurke. Til de førstnævnte hører Robert Svendsen, den unge motortossede mand, der fik det første danske flyvercertifikat og fløj over Øresund som den første i 1910. Blandt skurkene er opfinderen J.C.H. Ellehammer og til dels journalisten og flyveren Alfred Nervø.

Om sit forhold til kilderne skriver Mygdal-Meyer på s. 7: "Selv den bedste og mest grundige arkivar må give op, når intet findes. Hvor intet andet har været muligt, har jeg brugt en smule sund fornuft, og piftet denne op med en knivspids fantasi". Ærligt nok, men også ærgerligt, når litteraturen om den tidlige flyvning i den grad godt kunne trænge til lidt mere kildekritisk sans og lidt mindre vægt på den gode, men måske usande og i hvert fald pyntede historie. Som Mygdal-Meyer skriver i forbindelse med historien om en bestemt motors skæbne "fylder løse rygter, vilde påstande og afskrift af samme, om og om igen, ganske meget" (s. 91). Det er en karakteristik, som desværre passer særdeles godt på litteraturen om tidlig flyvning i Danmark generelt. Den er præget af underholdende selvbiografier (og afskrifter deraf), jubilæumsskrifter, teknikbegejstring og gode historier frem for af grundlige kildestudier og saglige analyser. Mygdal-Meyer leverer et grundigt kildestudium, men nogen saglig analyse på den baggrund, bliver det desværre ikke til. Derimod er det underholdende.

Toni Mygdal-Meyer skildrer kronologisk den spændende tid fra flyvemaskinen var opfundet til den blev en almindelig og stabil teknologi. Det var dengang, flyvning kun var for unge vovehalse, der var villige til at sætte livet på spil i en mildest talt ustabil teknologi, hvor motorsvigt og dramatiske styrt i marken hørte til dagens orden, og hvor selv den mindste smule blæst gjorde en flyvning livsfarlig. Det var endnu en særlig begivenhed, når blot en enkelt passager blev taget med op i luften, og alle andre end motor- og flytossede unge mænd med himmelstræbende ambitioner og dødsforagt blev pænt stående på jorden og så beundrende til. Bogen skildrer bl.a. de tidlige danske flyveres oplæring på flyveskole i Frankrig, den første flyvemaskine på galopbanen i Klampenborg i 1909, franskmanden Delagranges flyveopvisning i Århus i 1909, flyvningerne på Kløvermarken fra 1910 og flyveuger og Danmarksflyvning det følgende år, hvor enhver provinsby med respekt for sig selv ønskede flyverne forbi, og hvor tusindvis af nysgerrige tilskuere betalte entré for at opleve det nye tekniske vidunder. Der skildres vellykkede flyvninger, som langsomt bliver både højere og længere i mere og mere stabile maskiner, der efterhånden oven i købet er i stand til at dreje bare så nogenlunde ubesværet og flyve helt fra by til by (hvis flyveren ellers kan finde vej!), men ikke mindst styrt og reparationer af både træ og lærred, motorer og mænd.

Som tidligere journalist på Ekstrabladet skriver Mygdal-Meyer blændende og medrivende med masser af blomstrende billedsprog. Der er bogstaveligt talt historisk vingesus og fart over feltet. Fremstillingsformen er til en vis grad jo altid en smags sag, men jeg havde nok foretrukket en mere ædruelig fremstilling med vægt på korrekthed i historiens detaljer frem for den medrivende ordekvilibrisme, der udfoldes side efter side. Mod bogens slutning bliver det også en anelse ensformigt at høre så meget om damernes overdrevne begejstring for de unge flyvere og alkoholindtaget undervejs, selvom bogens tema er flyvning som folkeforlystelse. Den samtidige – mindre mediefeterede – begyndende udvikling af flyvemaskinen som krigsmaskine, kan det være, at Mygdal-Meyer skriver om en anden gang.

Når nu Mygdal-Meyer er en af de absolut mest vidende personer om tidlig flyvning i Danmark, er det ærgerligt, at han undervejs lader sin historie skæmme af alt for ensformige og unuancerede udfald mod især Ellehammer, der fremstilles som en ren landsbytosse. Det er f.eks. ikke ny viden, at Ellehammers viden om aerodynamik var stærkt begrænset, og at hans forsøg på at bygge en flyvemaskine ikke fik indflydelse på udviklingen af flyvemaskiner som teknologi generelt. Han var en af de opfindere, der forsøgte sig med forskellige i vore moderne øjne mere eller mindre mærkelige konstruktioner i slutningen af 1800-tallet og begyndelsen af 1900-tallet, men som ikke fik succes med dem. Disse opfindere er interessante, fordi de illustrerer historien om de mange veje og ikke mindst

vildveje, der ligger bag en teknologi som flyvemaskinen, men det er en historie, der i det væsentligste ligger tidsmæssigt før den, Mygdal-Meyer fokuserer på. Hos ham er det flyvemaskinens anvendelse frem for dens tekniske konstruktion, der er i fokus. Ellehammers konstruktion med sammenklappelige vinger, der på Kløvermarken i 1910 fik øgenavnet "græsslåmaskinen", fordi den havde stort besvær med at komme i luften, var teknisk ikke en god løsning, men i forbindelse med brugshistorien er den faktisk i mine øjne et interessant appendiks. Den var nemlig et forsøg på at løse det problem, som Mygdal-Meyer netop så levende og medrivende beskriver: at de første flyvemaskiner faldt ned hele tiden. Tanken bag de sammenklappelige vinger var bl.a., at man, når man måtte nødlande et sted uden plads til at lette, nemt kunne slå vingerne sammen og få maskinen bugseret hen, hvor der var plads til at komme i luften igen.

Alle forfattere har selvfølgelig ret til at have deres private helte og skurke, men når man nu så entydigt har udnævnt nogen til skurk, havde det klædt Mygdal-Meyer at lade den del af sin historie basere på kildestudier i det store Ellehammer-arkiv på Danmarks Tekniske Museum eller blot at inddrage den nyeste sekundærlitteratur på feltet. Netop de kilder glimrer ved deres fravær i bogens ellers lange kilde- og litteraturliste. Mygdal-Meyer kritiserer museets tidligere problematiske Ellehammer-fremstilling, men glemmer helt den revision af historien, der i mere end et årti har præget museets formidling af Ellehammer og den tidlige flyvnings historie i det hele taget. Mærkværdigt! Min pointe er, at Mygdal-Meyer har ret i, at megen historieskrivning om den tidlige flyvning i Danmark (og såmænd også internationalt) har været skævvreden og partisk, men det løser jo ikke problemet blot at hoppe over i den anden grøft og udnævne de tidligere helte til skurke i en ny historie, der er mindst lige så partisk, og så i øvrigt ignorere, hvad der ellers er skrevet på feltet i det 21. århundrede.

Til slut skal billedsiden af bogen nævnes. Jeg elsker personligt højt de mange gode fotografier af flyverne og deres maskiner, og hvis man ikke orker at læse de mange sider, hvor historien om flyvningerne i by efter by efterhånden bliver en anelse ensformig, så kan et kig på billederne klart anbefales. Her synes jeg, at det i den grad er på sin plads at lade historien suppleres med en god fantasi! Prøv at forestille dig dig selv et par hundrede meter oppe i luften i disse spinkle konstruktioner af træ og lærred (f.eks. ud fra fotografiet af en Voisin maskine s. 89, Robert Svendsens maskine s. 184, Pouliaus styrtede maskine s. 306 eller Søren Severinsen i flyverens sæde s. 328). Jeg ville ikke have haft modet til en flyvetur, men måske du? Der var i begyndelsen af 1910'erne stadig langt til den sikre transportform, vi tager for givet i dag, og det leverer Mygdal-Meyer et levende indblik i.

Forrige artikel (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/kristian-buhl-thomsen-havnebilleder>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

VÆRFTET DER FORSVANDT

(<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/lokal-og-slaegtshistorie/vaerftet-det-forsvandt>)

INDUSTRISAMFUNDETS HAVNE 1840-1970

(<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/industrisamfundets-havne-1840-1970>)

AALBORBÅDENE

(<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/aalborgbaadene>)

Vinterferien i danske museer

Aktiviteter på Danmarks Tekniske Museum, Fængselsmuseet, Den Gamle By, Roskilde Museum, Museet Ribes Vikinger, Nordjyllands Historiske Museum

(<http://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/udstillinger-3-3/vinterferien-i-danske-museer>) (<http://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/tv-tips/tv-tips-uge-05-2018>)

TV-tips uge 05, 2018

Bl.a. med en udsendelse om angrebet på Pearl Harbour

(<http://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/det-prekaere-arbejde>) (<http://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/mesopotamien>)

Det prekære arbejde

SFAH og Arbejdermuseet arrangerer konference om: DET PREKÆRE ARBEJDE – FØR, NU OG I FREMTIDEN

Mesopotamien

Ny forskning viser, hvad assyrisk læge skulle lære for 2.700 år siden

Heksemuseum i Ribe

Med en bevilling på 10 mio. kr. fra Aage og Johanne Louis-Hansens Fond kan 1. fase af Heksemuseet i Ribe nu realiseres

(<http://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/heksemuseum-i-ribe>) (<http://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/vikingskibsmuseets-venner>)

Vikingskibsmuseets Venner

Forårets foredragsprogram 2018

TV-tips uge 04, 2018

Hvor vi bl.a. skal se på Marilyn Monroe

(<http://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/tv-tips/tv-tips-uge-04-2018>)

Mest læste artikler

Lige nu | 1 dag | 7 dage | 28 dage

Hvorfor holder vi Fastelavn? (<http://www.historie-online.dk/temaer-9/arstidens-skikke-14-14-14/fastelavn-18-18/hvorfor-holder-vi-fastelavn>)

Knuds Odense (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/forhistorisk-tid-12-12/knuds-odense>)

Erindringssteder i Danmark (<http://www.historie-online.dk/boger/erindringssteder-i-danmark>)

Bogstakken uge 50 (<http://www.historie-online.dk/boger/bogstakken-7-7/bogstakken-uge-50>)

45 myter og halve sandheder om 2. verdenskrig (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/45-myter-og-halve-sandheder-om-2-verdenskrig>)

Nyt nummer af KULTURSTUDIER (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldere-6-6-6/nyt-nummer-af-tidsskriftet-kulturstudier>)

Fest og Blå Mandag (<http://www.historie-online.dk/temaer-9/livets-fester-42-42/konfirmation-44-44-44-44/fest-og-blaa-mandag>)

KONTAKT (mailto:ppp@pedersholm.dk)

historie-online.dk (/)